

8. Січкара О. Художнє осмислення образу Марусі Богуславки у драмі Б. Грінченка «Ясні зорі»: психологічний дискурс / Оксана Січкара, Оксана Мовнар // Література. Фольклор. Проблеми поетики: зб. наук. праць. Вип. 29. — Ч. 2 / редкол.: Г. Ф. Семенюк (гол. ред.), А. В. Козлов (відп. ред.) та ін. — К.: Твім інтер, 2010. — С. 298—306.
9. Франко І. Жіноча неволя в руських піснях народних: [Електронний ресурс] / І. Франко. — Режим доступу: <http://lib.if.ua/franko/1312197172.html>.
10. Цимбалістий Б. Українська душа / Б. Цимбалістий. — К.: МП «Фенікс», 1992. — 120 с.

Л. В. САПСАЕНКО

ОБРАЗ УКРАИНСКОЙ ЖЕНЩИНЫ В ДРАМАТУРГИИ Б. ГРИНЧЕНКО

В статье анализируются образы главных героинь исторических пьес Б. Гринченко («Ясные зори», «Среди бури», «Степной гость»), освещены лучшие черты украинской женщины – хранительницы домашнего очага и носителя национального самосознания.

Ключевые слова: украинская женщина, историческая драматургия, героический характер.

L. SAPSAYENKO

IMAGE OF THE UKRAINIAN WOMAN IN BORYS HRINCHENKO'S DRAMAS

The image of the heroine in historical plays by B. Grinchenko («Bright Stars», «Among the Storm», «Steppe Guest») are analyzed in the article, the best features of Ukrainian women - homemaker and carrier of national identity are highlighted.

Key words: image of the Ukrainian woman, historical drama, heroic character

Стаття надійшла до редколегії 7.11.2013 р.

УДК 82-1/-4Андрусяк

Н. З. СВАРИЧ

ЖАНРОВІ МОДЕЛІ ЕСЕЇСТИКИ ІВАНА АНДРУСЯКА (НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРКИ «ДУБИ І ЛЕВИ»)

У статті розглянуто збірку есе Івана Андрусяка «Дуби і леви». Проаналізовано змістове наповнення творів збірки та особливості ідіостилю автора.

Ключові слова: жанрова модель, есеїстична проза, ідіостиль, мовно-виражальні засоби.

У творчому доробку відомого сучасного поета, прозаїка, перекладача і критика Івана Андрусяка значне місце посідає нехудожня проза, зокрема есеїстика. Автор принагідно наголошує, що працювати над жанром есе його «спонукало саме життя» [4]. У 2011 році вийшла збірка есе «Дуби і леви», невелика за обсягом твори якої відразу привернули увагу читачів розмаїттю тематики, що відображається крізь призму індивідуальності та духовного світу автора. Це й становить домінуючу ознаку жанру есе, яке, за словами М. Епштейна, «спрямоване на саморозкриття і самовизначення особистості» [6, 122]. Іван Андрусяк зазначає, що есе цієї збірки були написані «протягом доволі тривалого часу і з різних приводів» [4] та є «дуже вільними роздумами над тим, що відбувається й чому воно відбувається» [4].

Дослідити жанрові моделі творів збірки «Дуби і леви», що стали результатом глибокого аналізу та осмислення письменником різних аспектів і явищ життя через власні мовно-виражальні засоби, становить мету нашої статті.

Актуальність нашого дослідження зумовлена зростанням інтересу в наукових і мистецьких колах до жанру есеїстики. З огляду на це ми звернулися до творчості Івана Андрусяка як одного із сучасних авторів есеїстичних творів. Літературний доробок митця досліджували Л. Ушкалов, А. Дністровий, Є. Баран, Б. Матіяш, О. Соловей тощо. Однак есеїстика Івана Андрусяка лишається мало вивченою, зокрема збірка «Дуби і леви» ще не ставала об'єктом ґрунтовних наукових розвідок. Деякі тематичні особливості творів цієї збірки розглядає дослідник Олег Соловей, який групує есе в два тематично-стилістичні блоки, звертаючи особливу увагу на змістове наповнення творів, та розглядає головні філософські і літературно-мистецькі категорії, втілені в текстах збірки. Проте дослідник не здійснює глибокого аналізу есе збірки «Дуби і леви», тому вважаємо, що таке дослідження на часі.

В останні десятиліття жанр есе як «невеликий за обсягом прозовий твір, що має довільну композицію і висловлює індивідуа-

льні думки та враження з конкретного приводу чи питання і не претендує на вичерпне і визначальне трактування теми» [7, 242], став дуже популярним, оскільки форма есеїстичної прози забезпечує свободу творчості, можливість вибору будь-якої теми, вільне передання особистих думок і переживань. На розквіт української есеїстики у період після здобуття нашою державою незалежності вказує М. Балаклицький: «переломний характер епохи, постійні драматичні зміни соціально-філософських підвалин життя вимагали індивідуального осмислення, цариною якого і стала есеїстика» [5].

У літературознавчій науці існують різні класифікації есе. Зокрема, деякі дослідники цього складного жанру вирізняють такі його різновиди: публіцистичне, літературно-критичне, філософське, науково-популярне і мистецтвознавче есе [9]. У «Літературознавчому словнику» зазначено, що есе може мати філософський, історико-біографічний, публіцистичний, науково-популярний чи суто белетристичний характер [7, 242]. М. Балаклицький поділяє весь обсяг сучасних есе на наукову есеїстику, есеїстичні публікації та есеїстику на межі публіцистики й красного письменства, до якої відносить і твори Івана Андрусяка. Учений також наголошує на тому, що українська типологія есе «переважно дає зразки змішаних жанрових утворень» [5].

Одним із різновидів есе, з погляду багатьох науковців, є літературно-критичне есе. Такі есе є загальними роздумами над літературним твором. На відміну від рецензії, літературно-критичне есе «не претендує на детальний аналіз твору, чітке оцінювання його переваг і недоліків. Есеїст у цьому випадку розмірковує над загальними закономірностями літературного твору, цінностями літератури» [1]. До збірки «Дуби і леви» Івана Андрусяка належить кілька літературно-критичних есе, зокрема цикл «П'ять книжок», у якому йдеться про твори сучасних українських митців слова. У цих есе Іван Андрусяк не намагається проаналізувати художні твори письменників детально, у повноті символів, образів, ідей, а прагне знайти домінуючу рису їхньої творчості. Так, аналізуючи композиційні особливості книги «Бермудський трикутник»

Ігоря Римарука, автор зазначає, що він досконалий «поет форми» [3, 109], який «має що вилити в ту форму» [3, 112]. Для Маріанни Кіяновської як прозаїка найважливішою є «абсолютна гармонія стану героя й мови тексту, яка передає цей стан» [3, 115]. Тарас Григорчук, за переконанням автора літературно-критичного есе, про що б не писав, «звідусіль виносить усе ж не вирок, а розмисел» [3, 117], тобто він уміє глибоко зазирнути в людську душу і передати її стан читачам. Пишучи про Оксану Забужко, Іван Андрусяк вказує, що її літературно-філософська есеїстика останнім часом відзначається «фонтануванням ідей» [3, 122].

У літературно-критичному есе ««Різьблена тінь», або любити Бажана» Іван Андрусяк порушує важливу тему трагедії таланту в умовах тоталітарного режиму. У творі відчувається щира захопленість автора творчістю Миколи Платоновича Бажана і звучить їдка іронія на адресу тогочасної влади, яка змушувала поетів і письменників писати на замовлення. Однак, на думку Івана Андрусяка, визначення «великий український поет» вдало підходить до Миколи Бажана, тому що він починав як футурист, а згодом став «абсолютним паном форми» [3, 97]. Автор есе вказує, що на сьогоднішній день творчість Бажана мало вивчена, але його «колосальне відчуття патетичної музики мови» [3, 97] дуже сучасне: це стосується насамперед «густої метафорики вісімдесятників і характерних для дев'яностатників поліфонічних «зсувів» семантики» [3, 97]. Тому твори Миколи Платоновича потребують нового прочитання не так в ідейно-змістовому плані, як їх дослідження на рівні віршової форми.

Есеїст Іван Андрусяк пише й про свого земляка, автора збірок «Чаґа» і «Князь роси» Тараса Мельничука, який помер у 1995 році. Про творчість цього поета відомо мало, тому автор цитує його вірші, коментує окремі рядки поезій, але не дає при цьому детальної характеристики творчості. Згадує Іван Андрусяк і свою суперечку з письменником про силабо-тонічну форму віршування та вільний вірш – верлібр, якому віддавав перевагу Тарас Мельничук, на відміну від силабо-тоніки, що «зачиняє поезію в шори» [3, 22]. Після прочитання свого вірша на підтримку силабо-

тоніки Іван Андрусяк одержав похвалу від Тараса Мельничука, яка й нині має для нього надзвичайну цінність. Отже, для літературно-критичних есе Івана Андрусяка характерним є те, що, аналізуючи твори інших митців слова, він висловлює свої погляди не лише на їхню творчість, а й на літературу в цілому, переймається становищем сучасного письменства. Тобто за кожною постаттю митця постає сам автор, талановитий сучасний поет і прозаїк, який прагне представити на розсуд читачів свої думки щодо літературного процесу загалом.

Теми мистецтвознавчих есе, на відміну від літературно-критичних, «пов'язані з роздумами про прекрасне й потворне в житті та мистецтві, про соціальне призначення мистецтва, про роль таланту в становленні мистецтва, про низьке та високе, про масове й елітарне в мистецтві» [1]. Часто автори мистецтвознавчих есе «звертаються до тих чи інших шедеврів, котрі сьогодні, з різних обставин, виявились у фокусі уваги публіки» [1]. Іван Андрусяк у збірці «Дуби і леви» описує прем'єри в театрі, які йому найбільше сподобалися і справили на нього велике враження. Зокрема, йдеться про п'єсу драматурга Олександра Корнійчука «В степах України», яку по-новому переосмислив і поставив у Театрі на Подолі один з найкращих сучасних українських режисерів Віталій Малахов. Цією п'єсою режисер прагнув «показати нам, що таке сов'єти насправді» і як «комуністичний режим нищить душі й руйнує долі» [3, 74]. Натомість режисер Ігор Афанасьєв завдяки постановці п'єси «Ревізор» Миколи Гоголя висвітлив проблеми, з якими ми часто стикаємося, – питання двомовності, підлабузництва, хабарництва тощо. Події і явища зовнішнього світу спонукують автора есе до роздумів над широким колом проблем, крізь призму яких відбувається його самовизначення.

Історико-біографічні есе пов'язані з описом письменником власного життя, досвіду на тлі історичних подій, очевидцем або учасником яких він був сам. Кожен такий текст визначається індивідуальністю його творця і втілює погляди автора на різні соціальні, суспільно-політичні та інші явища, відображаючи при цьому ціннісну позицію есеїста. В історико-біографічних есе Івана Андрусяка («П'ятдесят

сотиків України», «Пам'яті рядового Лаюка», «Ступа вуйни Яковихи», «Камінь») перед нами розкривається атмосфера особистісного світу автора, рідної його серцю Гуцульщини, з її традиціями і звичаями; ми потрапляємо разом з автором у його дитинство, стаємо свідками реальних подій, наприклад, становлення колгоспу, його розквіту і занепаду після розпаду Радянського Союзу. У цих есе змальовано простих, але духовно багатих і рідних митцеві людей. Це дідусь Дубей, «природжений слюсар з інженерним мисленням»; прабабуся Катерина Йосипівна Мамчук, від якої автор «позаписував чимало народних пісень»; прадід Йосип Кашинський, що був добрим «газдою, одним із найбагатших у Вербовці»; вуйна Яковиха з її унікальним старожитнім інструментом – ступою для піхання пшениці; дядько Михайло Лаюк, рядовий УПА, та інші.

Слід відзначити, що есе Івана Андрусяка охоплюють два плани: особистий і загальний, які органічно переплітаються і доповнюють один одного. Автор порушує питання моральності, відданості своїм принципам, ідеям. Учитель Петро з есе «Ступа вуйни Яковихи» мав великий авторитет серед учнів та учителів, однак не міг стати директором школи, бо залишався порядною і чесною людиною за будь-якої влади. Щороку на Великдень Петро стояв біля церкви, щоб жоден учень не міг туди потрапити, але всі діти знали, де стоятиме вчитель, і йшли саме цією стежкою, а він, побачивши учнів, «старанно повертався в інший бік» [3, 34]. Натомість в есе «Камінь» автор показав «районних літстудійців», які були вірними слугами тодішнього режиму, виступали проти так званого «українського буржуазного націоналізму», але після розпаду Радянського Союзу «всі вони одразу ж стали палкими поборниками незалежності» [3, 70]. Іван Андрусяк не сприймає і гостро засуджує ідеї комуністів, які винищували «усталені віками народні моральні імперативи, базовані передовсім на християнських цінностях» [3, 158]. Отже, згадуючи окремі епізоди власного життя і змальовуючи різні людські долі й типи характеру, есеїст водночас передає свої погляди на вічні духовні цінності в контексті тогочасних історико-політичних подій і колізій. Головне питання, на яке автор шукає відповідь, – це «що робить людину Людиною?» [3, 2].

До філософського різновиду есе належать твори, у яких есеїсти пишуть про «матерію та дух, життя і смерть, їх нерозривну єдність, вічну боротьбу; добро і зло – поняття, котрі не існують одне без одного...» [1]. Для таких творів характерним є відтворення більш загальних проблем буття та сенсу існування кожної людини й суспільства в цілому. Іван Андрусяк у збірці «Дуби і леви» також звертається до філософської спадщини відомих французьких мислителів ХХ століття – Мішеля Уельбека з його специфічним сприйняттям світу та ідеєю самотності і Жана Бодрієра з його теорією симулякрів. Автор збірки відносить до симулякрів «всі сучасні феномени – гроші, громадську думку, моду тощо. Самі собою вони нічого не варті, а сприймаються нами як цінності лише через наше до них ставлення» [3, 59]. В останньому есе збірки письменник аналізує творчість англійського поета минулого століття Томаса Стернза Еліота, котрий писав про сучасну людину, «загублену в буремному вирі модерних, а відтак і постмодерних часів» [3, 162], яка «все глибше губиться серед цієї глобальної величі, все дужче депресує, втрачаючи духовні основи свого існування» [3, 163]. Як бачимо, Іван Андрусяк у творах збірки «Дуби і леви» виявляє своє суб'єктивне ставлення до сучасного нестабільного світу і підштовхує читача до роздумів про те, які ж справжні матеріальні і духовні цінності та пріоритети людського життя.

Ще одним різновидом есе є публіцистичні твори, характерна ознака яких – «синкретичний характер роздумів автора, близький до характеру буденного роздуму» [1]. Вони зазвичай багаті на «асоціації, що спираються на досвід аудиторії, а також – на життєвий досвід самого автора, його спогади, припущення» [1]. Серед есе збірки «Дуби і леви» Івана Андрусяка є публіцистичні, в яких автор говорить про роль сучасних медіа в процесах освіти і духовного збагачення нації. Письменник демонструє своє обурення нинішнім станом українського телебачення, наголошуючи на тому, що воно призначене не для українців, оскільки найцікавіші освітньо-пізнавальні передачі можна подивитися лише пізно вночі, тоді як у так званий «прайм-тайм» – найактивніший вечірній час перегляду телепередач – демонструються серіали, що вигля-

дають примітивно в морально-етичному та дидактичному планах. А щойно «який-небудь іван-петро-гаврило мерзоту особливо гидотну» [3, 140] зробить, одразу його показують та беруть інтерв'ю. Індивідуально-авторське поєднання імен «іван-петро-гаврило», яке набуває різних експресивних значень і відтінків, надає особливого колориту в змалюванні образів брехливих, нечесних, підступних, лицемірних людей.

В інших публіцистичних есе, що з'явилися після ознайомлення автора з публікаціями в Інтернеті, він відтворює власні погляди і ставлення до різноманітних подій. Скажімо, Іван Андрусяк висміює «путінопоклонників», оскільки вони в «Большой Єльні вважають Путіна за Святого й просять його в «молитвах» порятувати Росію від грядущого апокаліпсису» [3, 134]; обурюється історією про настоятеля храму святої Ольги ігумена Євстафія, який у своїх проповідях переконував прихожан, що «Сталін був глибоко віруючою людиною», а «санкт-петербурзький осередок комуністичної партії нещодавно офіційно звернувся до патріарха російської церкви Алексія з пропозицією канонізувати Сталіна» [3, 131] тощо.

Потрібно зауважити, що значну частину своїх творів Іван Андрусяк присвячує дітям. Не оминає він дитячої теми і в досліджуваній збірці. В есе «Проблеми «метеликів» автор виразно демонструє свої погляди на морально-етичні завдання дитячої літератури, яка повинна навчати дітей правди та любові, мудрості та кмітливості, тому що саме з казки починається їх знайомство з навколишнім світом. У казці головне – зміст, мораль, тому письменник згадує імена деяких сучасних авторів, твори яких, на його думку, варто читати, і водночас радить відмовитися від тих казок, які можуть лише зашкодити у вихованні молодого покоління. Отже, у публіцистичних есе Іван Андрусяк звертається до таких актуальних проблем, що привертають увагу численної аудиторії. Як зазначає сам автор, він пише про «людей, тексти чи візії», які є важливими не лише для нього особисто, а й для інших [2].

Окрім названих есе, вважаємо за доцільне вирізнити в окрему групу краєзнавчі есе, у яких основна увага приділяється змалюванню побуту, історії, народних традицій, етнографічних особливостей певної місцевості.

Такі есе можуть містити цитати з історичних документів, хронік, пісні, легенди, місцеві перекази та інше. Краєзнавчі есе «Мій Гелон» та «Дуби і леви», які належать до збірки Івана Андрусяка «Дуби і леви», є надзвичайно цікавими у творчому доробку есеїста. Ці твори мають синкретичний характер – вони наповнені легендами, прикладами з історії та літератури, історичними алюзіями, філософськими роздумами тощо. Уявно подорожуючи деякими селами Сумської та Полтавської областей, Іван Андрусяк пише про відомих людей того краю, зокрема про Івана Багряного й Остапа Вишню; згадує Геродота, який, мандруючи світами, відвідав і скіфські землі; розповідає легенду про відомого мислителя і мандрівника Григорія Сковороду, котрий залишив у Куземині Біблію «зі своїми заввагами на маргінесах» [3, 40]; розповідає про панів Геюсів та Гнідичів, які жили в цьому краї. Не оминає митець також відомі історичні та архітектурні пам'ятки, зокрема церкву Покрови Пресвятої Богородиці, описану Іваном Багряним; церкву, сплетену з очерету; гору Замок тощо. Письменник не лише змальовує ці пам'ятки, а й подає історичні коментарі та довідки, зауважуючи, що цей край заслуговує на більшу увагу, однак, на жаль, сьогодні туди навіть доброї дороги немає.

В есе «Дуби і леви» автор передає своє захоплення творчістю майстрів гончарної справи, зокрема геніальної майстрині народної дитячої глиняної іграшки Олександри Селюченко і славетної гончарської родини Пошивайлів. Роботи опішнянських гончарів – неперевершені і геніальні. Цікаво, що серед образів, витворених «фантазією тутешніх геніальних народних майстрів-керамістів» [3, 47], улюбленими є барани і леви. Іван Андрусяк наголошує на тому, що в цих краях леви ніколи не водилися, тож виникає питання, чому їх так часто зображують у своїх творах опішнянці. Шукаючи відповідь на нього, автор вказує на те, що замість сильних і сміливих левів тут є великі і міцні дуби, тому живий опішнянський лев, якого він дуже хотів побачити, «урешті-решт показався – в образі дуба» [3, 48]. Образ дуба як символу сили і могутності, довголіття роду не даремно постає в уяві автора у зв'язку з образом лева, що має подібні символічні значення, і саме все це на-

штовхує на думку про силу та міць, довголіття українських мистецьких традицій.

Крім ідейно-тематичного аналізу есеїстичної прози збірки «Дуби і леви» Івана Андрусяка, хотілося б звернути увагу й на мовні особливості ідіостилю автора. У творах збірки письменник вдало поєднує літературну мову з діалектними словами («забанувати», «лукавий», «батяр», «ровер», «шульки», «бахур», «тета»), жаргонізмами («схавати», «дах поїхав», «держиморди», «поножовщина», «на автоматі», «підкотити»), суржилом («канешна», «сіли русського оружжя», «пасматріте на етіх», «в курсе дела») тощо. Ці пласти лексики автор використовує з конкретною метою: діалектизми здебільшого в історико-біографічних есе для відтворення місцевого колориту, тоді як суржик і жаргонізми переважають у публіцистичних творах і дають змогу об'єктивно та реально змалювати мовну ситуацію в Україні, оскільки, на жаль, нині мало людей володіє літературною мовою, тому «мотто сучасних літераторів – відображувати живе мовлення, писати так, як говорять, а не так, як мають говорити» [8, 5].

Варто зазначити, що однією з визначальних рис збірки «Дуби і леви» є її інтертекстуальність, тобто Іван Андрусяк часто використовує тексти інших поетів і письменників. Автор не завжди вказує на джерела висловів, розраховуючи на ерудицію читачів («не люблю її з надмірної любові», «карався, мучився, але не каюся», «клієнт созрел» тощо). Та все-таки найчастіше зразками інтертексту є твори тих митців, про яких пише есеїст (О. Забужко, М. Кіяновська, Т. Мельничук, І. Римарук та інші), або ж власні твори. У краєзнавчих есе Іван Андрусяк також подає цитати зі старих хронік з метою кращого і більш правдивого відтворення окремих історичних фактів.

Письменник нерідко вдається до використання у різних жанрових моделях есе вставлених конструкцій, які виконують функції пояснення, уточнення, поглиблення чи конкретизації думки. Вони можуть бути різні за розміром: від одного слова до цілої сторінки («кішня (косовиця)» [3, 66], «ліворуч від Ісуса – півень (символ часу, який для Нього, маленького, ще не настав), а праворуч – чаша (яка Його відтак не минула)» [3, 46], «у хаті, де колись, давно-давно, жила старезна вуйна Яковиха, нині мешкає її самотня (хоч і старша

за мене на кілька років) онука – поштарка Одарка» [3, 33]. З метою смислового виділення чи передання власних вражень щодо зображуваного автор застосовує великі літери: «але ЯК ВОНИ ВЗАГАЛІ МОЖУТЬ НА ТАКЕ ЗВАЖИТИСЯ?!» [3, 46], «краще б ТАКОЇ літератури не було» [3, 65], «про рукопис, що НІКОЛИ не побачить світу в нашому видавництві» [3, 63]. Ці графічні і синтаксичні способи відтворення авторської думки і світосприйняття свідчать про те, що для художнього стилю сучасних письменників і поетів властива гра з текстом.

Отже, вивчення есеїстики Івана Андрусяка має важливе значення для кращого розуміння світоглядної концепції письменника, що знайшла своє яскраве відображення в проаналізованих жанрових моделях есе збірки «Дуби і леви», у яких вдалося, незважаючи на їхній невеликий обсяг, відтворити багатогранність людського життя в різних аспектах. Автор досягає цього завдяки багатству та розмаїттю лексико-семантичних, графічних і граматичних мовно-виражальних засобів, які надають особливого колориту творам письменника, свідчать про його мовні експерименти та ігри і сприяють вдалому об'єктивному змалюванню дійсності.

Н. З. СВАРИЧ

ЖАНРОВЫЕ МОДЕЛИ ЭССЕИСТИКИ ИВАНА АНДРУСЯКА (НА МАТЕРИАЛЕ СБОРНИКА «ДУБЫ И ЛЬВЫ»)

В статье рассмотрен сборник эссе Ивана Андрусяка «Дубы и львы». Проанализированы содержательное наполнение произведений сборника и особенности идиостиля автора.

Ключевые слова: жанровая модель, эссеистическая проза, идиостиль, средства языковой выразительности.

N. SVARYCH

GENRE MODELS OF IVAN ANDRUSYAK'S ESSAY WORKS (BASED ON THE COMPILATION «OAKS AND LIONS»)

This article is devoted to the analysis of Ivan Andrusyak's essay compilation called «Oaks and Lions». Substantive contents of the works from the compilation and distinguish features of the author's idiomatic style have been researched.

Key words: genre model, essayistic prose, idiomatic style, verbal-expressive means.

У подальших дослідженнях планується комплексне вивчення тематики, проблематики і художньо-стилістичних особливостей есеїстичних творів Івана Андрусяка.

Список використаної літератури

1. Абрамова І. Г. Есе як художньо-публіцистичний жанр на сторінках газети «День» [Електронний ресурс] / І. Г. Абрамова, Ю. О. Дейнега. — Режим доступу : http://www.archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum./Dtr_sk/2012_3/files/SC...
2. Андрусяк І. В есеїстиці письменник не може «сховатися» за своїми героями [Електронний ресурс] / Іван Андрусяк. — Режим доступу : <http://www.old.grani-t.com.ua/ukr/news/1265/>
3. Андрусяк І. Дуби і леви : статті та есеї / Іван Андрусяк. — К. : Грані-Т, 2011. — 168 с.
4. Андрусяк І. Я щасливий, що мій досвід цікавий людям [Електронний ресурс] / Іван Андрусяк. — Режим доступу : <http://www.litukraina.kiev.ua/van-andrusyak-ya-schasliviyy-scho-m-y-do...>
5. Балаклицький М. А. Есе як художньо-публіцистичний жанр [Електронний ресурс] / М. А. Балаклицький. — Режим доступу : <http://www.dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/7356/2/Балакл...>
6. Эпштейн М. Законы свободного жанра (эссеистика и эссеизм в культуре Нового времени) / М. Эпштейн. — Вопросы л-ры. — 1987. — № 7. — С. 129—151.
7. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. — К. : ВЦ «Академія», 1997. — 752 с.
8. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг : Соц. диференціація української мови / Л. Ставицька. — К. : Критика, 2005. — 464 с.
9. Тертычный А. Трансформация жанровой структуры современной периодической печати / А. Тертычный // Вестник Московского университета. — Сер. 10 : Журналистика. — 2002. — № 2. — С. 54—63.

Стаття надійшла до редколегії 12.01.2014 р.